

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
2. De på forhånd udvalgte emner for opfølgingsinspektionen.....	4
2.1. Arbejde.....	4
2.2. Fritid.....	5
2.3. Fællesskab.....	7
2.4. Vaskemaskine.....	11
3. Arresthusets besvarelse af spørgsmål i øvrigt.....	11
4. Andre forhold.....	17
4.1. Sygedusør.....	17
4.2. Køkkenfaciliteter og -redskaber.....	17
4.3. Besøgslokale.....	18
4.4. Lægebetjening.....	18
4.5. Grill i gården.....	19
4.6. Rensevæske.....	20
4.7. Talsmandsordning.....	20
5. Rapportgennemgang.....	21
5.1. Lidt om sagerne.....	22
5.2. Retsgrundlag.....	22
5.3. Sagsbehandlingsregler.....	23
5.4. Forhørsvidner.....	24
5.5. Protokollen.....	25
5.6. Begrundelse.....	27
5.7. Vejledning om domstolsprøvelse.....	31

6. Opfølgning	32
7. Underretning	32

1. Indledning

Som led i ombudsmandens almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg den 27. maj 1997 inspektion af Arresthuset i Vordingborg. Jeg henviser herom til min rapport af 28. november 1997 og opfølgningerne herpå i rapport af 14. august 1998 og breve af 16. oktober 1998, 21. oktober 1998, 24. marts 1999 og 22. juni 2000. Rapporten og opfølgningerne herpå er optaget i Folketingets Ombudsmands beretninger for 1997, s. 381ff, 1998, s. 714ff, og 2000, s. 663-64.

Den 24. september 2002 foretog jeg og to af embedets øvrige medarbejdere en fornyet inspektion af Arresthuset i Vordingborg som opfølgning på den tidligere inspektion af arresthuset. Denne opfølgningsinspektion adskilte sig fra en almindelig inspektion i flere henseender. De forhold som opfølgningsinspektionen først og fremmest vedrørte, var således udvalgt på forhånd, og opfølgningsinspektionen blev endvidere forberedt ved en forudgående brevveksling med arresthuset hvorunder arresthuset besvarede en række spørgsmål, jf. nedenfor under pkt. 3.

Opfølgningsinspektionen af Arresthuset i Vordingborg blev foretaget umiddelbart efter en lignende inspektion tidligere samme dag af Arresthuset i Næstved som var den første af sin art.

Opfølgningsinspektionen omfattede først og fremmest de indsattes beskæftigelsesforhold, fritidsforhold og fællesskab. Jeg bad i forbindelse med varslingen af opfølgningsinspektionen arresthuset om at oplyse om eventuelle ændringer vedrørende disse (særligt udvalgte) forhold siden sidste inspektion og/eller eventuelle projekter eller planer herom. Hvis der var sket (væsentlige) ændringer vedrørende andre forhold, bad jeg tillige arresthuset om at oplyse herom. Jeg bad endvidere arresthuset om at oplyse hvorvidt arresthusets vedligeholdelsesstandard, herunder inventaret, var bedre eller dårligere end sidst. Jeg bad i forbindelse hermed arresthuset om kopi af eventuelle vedligeholdelsesplaner. Endelig bad jeg om oplysning om nærmere angivne forhold. Jeg bad udtrykkeligt om

at få de ønskede oplysninger skriftligt og inden opfølgingsinspektionen. I brev af 16. september 2002 med bilag besvarede arresthuset min anmodning.

Arresthusets indsatte var forud for inspektionen blevet gjort bekendt med opfølgingsinspektionen og muligheden for i den forbindelse at få en samtale med mig og mine medarbejdere om generelle forhold vedrørende institutionen eller de indsattes egne forhold.

Opfølgingsinspektionen startede med en kort samtale med ledelsen efterfulgt af en samtale med talsmanden om de generelle forhold i arresthuset. Ingen indsatte havde ytret ønske om en samtale om deres egne forhold.

Efter en rundgang i (det meste af) arresthuset blev der afholdt et møde med arrestforvareren og arrestinspektøren – herunder om de spørgsmål som talsmanden havde bragt op tidligere på dagen. Jeg modtog under den afsluttende samtale med arresthusets ledelse tre disciplinærsager for en nærmere angivet periode således som jeg tidligere på dagen havde bedt om. Sagerne gennemgås nedenfor under pkt. 5.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Vordingborg, Politimesteren i Vordingborg og Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at fremkomme med de eventuelle bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Arresthuset og direktoratet har i breve af 29. november og 11. december 2002 hver fremsat en enkelt bemærkning som er indarbejdet i denne rapport. Jeg har ikke modtaget bemærkninger fra politimesteren.

2. De på forhånd udvalgte emner for opfølgingsinspektionen

2.1. Arbejde

Arresthuset oplyste at det siden sidste inspektion er lykkedes at skaffe væsentlig mere beskæftigelse, og at det går godt med beskæftigelsen. Da leveringstider skal

overholdes for at arresthuset kan bevare en arbejdsopgave, er beskæftigelsesområdet imidlertid følsomt.

Arresthuset kan nu tilbyde de indsatte flere former for celloarbejde som – ud over pakning af rawlplugs som arresthuset også kunne tilbyde ved inspektionen i 1997 – består i samling og pakning af forskellige løsdele og limning af diverse kortmapper. Den øgede beskæftigelse har medført at der jævnligt er en indsat beskæftiget på lageret (med svejsning af poser). Under inspektionen blev det oplyst at der er plads til at to indsatte kan arbejde sammen på lageret. Hvis arresthuset har en indsat der har tilladelse til udgang, tilbydes denne beskæftigelse med havearbejde. Mellem fire og syv indsatte har celloarbejde, en indsat arbejder på lageret, og en indsat er gangmand.

Arresthuset modtager de fleste arbejdsmaterialer hver tirsdag, og afleverer det færdige arbejde om fredagen. Om mandagen er de indsatte derfor beskæftiget med andre arbejdsopgaver, som f.eks. pakning af rawlplugs, fejning mv.

Jeg har noteret mig at beskæftigelsesforholdene er forbedrede siden sidste inspektion.

2.2. Fritid

Der er stadig ingen fritidsfaciliteter (fællesrum) i arresthuset. Arresthuset oplyste at planerne om en ny AUF-bygning inkluderer en udvidelse af kapaciteten, og at udgifterne hertil – inklusiv pilotering der er nødvendig at foretage, jf. pkt. 3., og som udgør den største udgift – vil være mellem 5 og 15 millioner kr. (Jeg har i den tidligere inspektionssag anført at jeg går ud fra at direktoratet vil orientere mig når det er muligt at gennemføre AUF-ombygningen, og jeg modtager i øvrigt hvert år i en generel sag som jeg har rejst af egen drift, oplysninger fra direktoratet om gennemførte og planlagte projekter inden for kriminalforsorgens område).

Der er indkøbt plastikstole til brug for de indsatte under gårdtur og en havegrill, men derudover er der ikke sket ændringer for så vidt angår fritidstilbudene til de indsatte. Arresthuset havde ugen før inspektionen været til møde i direktoratet hvor arresthuset havde fået en ekstrabevilling på 60.000 kr. som skal indgå i arresthusets samlede drift.

Talsmanden som jeg havde samtale med, fremsatte på de indsattes vegne ønske om at der blev indkøbt et fodboldspil som de indsatte kan låne og benytte under fællesskab på cellen. De ønskede også spillekort og en ny kondicykel til benyttelse enten på cellen eller på gangen (idet den gamle var i stykker og ikke længere kunne repareres). De indsatte ville også gerne have opsat et basketballnet i gården (til blød bold). Talsmanden oplyste at ønskerne var blevet fremført for ledelsen to dage før inspektionen. Ledelsen var positivt indstillet og havde bl.a. oplyst at der ville blive indkøbt en ny kondicykel. De indsatte kunne også godt tænke sig et bordtennisbord, men er klar over at der ikke er plads til det nogen steder.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at arresthuset er i besiddelse af almindelige spillekort. Arresthuset havde indtil nu ikke haft penge til at indkøbe en ny kondicykel, men med bevillingen fra direktoratet var der nu penge hertil. Det ville blive overvejet at købe et bordtennisbord til at køre ud i gården og at opsætte basketballnet som ønsket af de indsatte.

Jeg går ud fra at der nu er købt en ny kondicykel, men beder arresthuset om at oplyse om denne antagelse er korrekt. Jeg beder endvidere arresthuset om at oplyse hvad særbevillingen i øvrigt er blevet eller vil blive brugt til, herunder oplysning om resultatet af overvejelserne om et bordtennisbord til gården.

Jeg beder tillige direktoratet om oplysning om hvorvidt der sker en forhøjelse af arresthusets budget.

Under rundgangen i arresthuset besigtigede jeg arresthusets linnedepot på første sal. Jeg spurgte til mulighederne for eventuelt at benytte dette lokale – som ligger inden for det sikrede område – som fritidsrum (med f.eks. opstilling af det fodboldspil som de indsatte ønsker) indtil planerne om opførelse af en tilbygning med bl.a. fritidsfaciliteter kan gennemføres. Det vil forudsætte at der et andet sted i arresthuset kan findes depotplads. Dette ville arresthuset overveje.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om resultatet af disse overvejelser. Jeg henviser i den forbindelse til pkt. 6 i den vejledning der er udarbejdet i tilslutning til den nye fællesskabsbekendtgørelse (vejledning nr. 71 af 5. juli 2002). Det fremgår heraf at der i det omfang det er bygningsmæssigt muligt, skal indrettes fællesskabsrum mv. i arresthusene, og at arresthuset derfor bør ”tilstræbe, at depotrum m.v. så vidt muligt placeres uden for det sikrede område, således at disponible lokaler inden for det sikrede område kan anvendes som fællesskabsrum.”

2.3. Fællesskab

Da der hverken er værksted eller fritidsrum, foregår alt fællesskab – bortset fra fællesskab under gårdtur – på cellerne. Dog tillades det indimellem at bobspil mellem to indsatte kan foregå på gangen.

Efter den nugældende husorden (som ikke er dateret) må der kun være to sammen på en celle ad gangen (også i tomandscellerne hvor indsatte der ønsker fællesskab med andre end den anden indsatte i cellen, må forlade cellen og have fællesskab med en af de øvrige indsatte på dennes celle i arresthuset). Dette er en ændring i forhold til hvad der var gældende ved inspektionen i 1997 hvor der måtte være fire sammen på hver celle, også i enkeltmandscellerne.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om baggrunden for denne ændring. Det bemærkes at jeg er opmærksom på reglen i § 15 i den nye fællesskabsbekendtgørelse (nr. 573 af 5. juli 2002) hvorefter cellefællesskab mellem flere end to indsatte ”undtagelsesvis” kan tillades hvis det findes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Jeg er endvidere opmærksom på at arresthuset i forbindelse med

drøftelserne om kompensation for manglende fællesskab, jf. nedenfor, bl.a. henviste til tidligere episoder i arresthuset hvor indsatte truede personalet.

Efter den nye fællesskabsbekendtgørelse – hvori der som nyt kapitel er indsat et kapitel 4 med særlige regler om fællesskab i arresthusene – skal arresthusene udfærdige regler om nærmere angivne forhold som skal fremgå af husordenen, og reglerne skal indsendes til direktoratet, jf. bekendtgørelsens § 18. Indsendelse sker med henblik på direktoratets godkendelse, og baggrunden for bestemmelsen er at direktoratet ønsker at følge området meget nøje, jf. direktoratets følgebrev af 16. juli 2002 hvormed reglerne blev sendt ud til kriminalforsorgens institutioner. Det anføres heri at det er hensigten at godkendelsesproceduren skal ”medvirke til at sikre, at der under hensyntagen til de ordens- og sikkerhedsmæssige forhold i videst muligt omfang etableres fællesskab, og at der ikke eksisterer ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer for fællesskab”.

Arresthuset oplyste at husordenen var sendt til direktoratet sammen med en kort følgeskrivelse. Arresthuset kunne ikke umiddelbart finde denne skrivelse, men jeg modtog i stedet print af et brev af 30. marts 2001 som arresthuset har sendt til direktoratet i forbindelse med direktoratets behandling af spørgsmålet om udarbejdelse af reglerne i ovennævnte bekendtgørelse. Arresthuset oplyste at praksis fortsat er som beskrevet i dette brev.

Det fremgår af et brev af 9. oktober 2002 som jeg har modtaget fra direktoratet i en anden (inspektions)sag, at direktoratet samlet vil gennemgå alle arresthusenes retningslinjer for fællesskab i lyset af de nye regler om fællesskab i arresthusene og sammenholde dem med henblik på at der ikke findes ubegrundede forskelle i arresthusenes regimer for fællesskab. Direktoratet har endnu ikke modtaget alle lokale retningslinjer, men er i færd med at rykke de arresthuse der endnu ikke har indsendt deres retningslinjer. Da både bygnings-, sikkerheds- og regimemæssige aspekter skal inddrages i godkendelsesproceduren, involverer det flere kontorer i

direktoratet. Direktoratet forventer at have godkendt arresthusenes regler inden for ca. 2 måneder (fra den 9. oktober 2002).

Jeg beder direktoratet om at oplyse hvad Arresthuset i Vordingborgs regler giver direktoratet anledning til.

Det fremgår bl.a. af de nye regler i fællesskabsbekendtgørelsen at de indsatte (normalt) skal have adgang til fællesskab i fritiden i mindst to timer dagligt og så vidt muligt mere (§ 17, 2. pkt.). Det blev af talsmanden oplyst at fællesskab i fritiden (på arbejdsdage) finder sted mellem kl. 18.00 og 19.45, hvilket ikke blev korrigeret af ledelsen da jeg gengav dette under den afsluttende samtale. Det er imidlertid i husordenen anført at fællesskabet finder sted mellem kl. 18.00 og 20.45 (på arbejdsdage, og ellers mellem kl. 10.00 og 20.45).

Jeg går ud fra at fællesskabstiden er som angivet i husordenen, men for en ordens skyld beder jeg arresthuset om at bekræfte dette.

Under den afsluttende samtale rejste jeg spørgsmålet om compensation for det manglende fællesskab som følger af de bygningsmæssige forhold, f.eks. åbne døre i fællesskabstiden (hvad talsmanden også havde fremsat ønske om) og tilladelse til at de indsatte arbejder sammen på cellen to og to. Med hensyn til ønsket om åbne døre havde talsmanden henvist til at aflåste døre influerer psykisk på de indsatte, og at de indsatte således er indforstået med at de ikke må forlade deres celler uden tilladelse selv om dørene er ulåste/står åbne (på klem).

Arresthuset mente umiddelbart at det af sikkerhedsmæssige grunde ikke kan lade sig gøre at lade dørene til cellerne stå åbne under fællesskab. Arresthuset henviste til at arresthuset for så vidt er pålagt at låse dørene af direktoratet, og at det skyl-

des to episoder inden for det seneste år forud for inspektionen hvor indsatte havde truet sig ud af arresthuset.

Jeg beder om nærmere oplysninger om dette pålæg fra direktoratet, herunder kopi af brev fra direktoratet såfremt arresthuset har modtaget et sådant brev.

Efter § 4, stk. 2, i den nye fællesskabsbekendtgørelse kan arresthusene ”låse indsattes egne opholdsrum hele døgnet, jf. dog §§ 9-18” (som er alle bestemmelserne i kapitel 4 om fællesskab i arresthusene). Det er hverken i bekendtgørelsen eller vejledningen hertil anført at cellefællesskab skal foregå bag låst dør. Med anvendelse af formuleringen ”jf. dog §§ 9-18” som blandt andet omfatter § 15 om cellefællesskab, synes det tværtimod at være forudsat at cellefællesskab ikke skal foregå for låst dør. (At dørene er ulåste, behøver ikke at være ensbetydende med at de indsatte kan forlade cellen når de har lyst).

Jeg beder om direktoratets bemærkninger hertil.

(I Arresthuset i Næstved som jeg, som tidligere nævnt, foretog en opfølgningsspektion af tidligere samme dag, foregår fællesskab for åbne celledøre (ligesom der er åbent mellem etagerne), men efter arresthusets husorden kan arrestforvareren dog bestemme at cellefællesskab skal foregå bag låst dør. De indsatte i dette arresthus må have cellefællesskab fire sammen ad gangen).

Med hensyn til arbejdsfællesskab i cellerne oplyste arresthuset at dette skulle drøftes på et personalemøde den 9. oktober 2002.

Jeg beder om oplysning om hvad disse drøftelser udmundede i.

Arresthuset oplyste i samme forbindelse at arresthuset er meget bevidst om de begrænsninger som de bygningsmæssige forhold sætter for fællesskabet. Tidligere stod dørene faktisk også åbne i fritiden. Som eksempel på kompensation nævnte arresthuset at de indsatte får mere gårdtur om sommeren end de efter reglerne har krav på, at dørene indimellem står åbne, og at de indsatte har adgang til at lave mad i køkkenet. Det afhænger af det til enhver tid værende klientel i arresthuset hvor meget der kan dispenseres fra reglerne. Jeg nævnte i den forbindelse at reglernes udgangspunkt for så vidt er det modsatte idet det er forudsat at der er så meget fællesskab som muligt (jf. pkt. 7, 2. nye afsnit i fællesskabsvejledningen), med mulighed for begrænsning heri (jf. bekendtgørelsens §§ 3 og 18, stk. 2).

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder om udvidet gårdtur om sommeren – hvilket også er forudsat ved de nye regler, jf. pkt. 11 i fællesskabsvejledningen hvorefter der i sommerhalvåret i det omfang gårdtursarealerne giver mulighed herfor, bør være ”mulighed for uden for gårdturstiden at anvende disse til boldspil, fællesarrangementer med spisning osv.”.

2.4. Vaskemaskine

Da arresthuset havde haft store problemer med at finde plads til en vaskemaskine som jeg efter inspektionen i 1997 havde henstillet blev installeret, besigtigede jeg vaskemaskinen som arresthuset fandt plads til i forrummet til de indsatte baderum i stueetagen. Den er placeret i hjørnet af dette rum, og oven på vaskemaskinen er der placeret en tørretumbler.

3. Arresthusets besvarelse af spørgsmål i øvrigt

I brevet af 16. september 2002 med bilag besvarede arresthuset, som nævnt i pkt. 1, nærmere angivne spørgsmål.

Om de **bygningsmæssige** forhold oplyste arresthuset at der ikke er sket væsentlige ændringer siden inspektionen i 1997. Arresthuset vedlagde kopi af et ”brev” fra direktoratet (ressourcestyringskontoret) herom. Brevet, som ikke er dateret, men som henviser til et brev af 16. april 2002 som direktoratet har sendt til alle kriminalforsorgens institutioner, er et svar på arresthusets ansøgning om en større renovering af arresthuset til gavn for såvel de indsatte som de ansatte. Under henvisning til det nævnte brev af 16. april 2002 hvori direktoratet har oplyst at det på grund af den (øjeblikkelige) økonomiske situation ikke er muligt at imødekomme særbevillinger til anlægs- og vedligeholdelsesarbejder, har direktoratet oplyst at ansøgningen er optaget på venteliste med henblik på prioritering af midler for 2003. (Arresthusets personalefaciliteter er dog renoveret i 2001).

Under inspektionen blev det oplyst at arresthuset havde haft besøg af repræsentanter for direktoratet der havde besigtiget forholdene med henblik på spørgsmålet om ombygning. Det var foreslået at inddrage den ene af de to gårde, hvilket arresthuset imidlertid ikke synes er en god idé.

Det blev tillige oplyst at det er nødvendigt at pilotere da bygningerne (som er fredet) skrider. Udgifterne hertil er væsentlig større end udgifterne til ombygning.

Om **vedligeholdelsesstandard** oplyste arresthuset at der løbende er sket udskiftning af celleinventaret, som må anses for at være i en bedre stand end ved inspektionen i 1997, ligesom der løbende sker maling af cellerne. Arresthuset vedlagde en ansøgning om istandsættelse og møblering, herunder udskiftning af inventar, som er fremsendt i år til direktoratet.

Jeg beder om oplysning om direktoratets behandling af denne ansøgning.

Jeg besigtigede ikke celler, bortset fra talsmandens, idet samtalen med ham blev holdt på hans celle. Væggene kunne godt trænge til maling, men ellers var cellen, herunder møblementet, i en pæn stand. Dog bemærkede jeg at sengen er en af de gamle jernsenge der er fastmonteret på væggen og har et udpræget fængselspræg. Mellem sengebunden og madrassen var der lagt en træplade med ventilationshuller.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om udskiftning af sengene indgår i eventuelle planer for istandsættelse af cellerne.

Ved rundgangen i arresthuset fremtrådte det pænt vedligeholdt og rent. Cellerne er større end i de fleste andre arresthuse. De to gårde er små og giver derfor ikke mulighed for megen fysisk udfoldelse. De er nogenlunde pæne. Personalefaciliteterne er, som tidligere nævnt, nye og pæne.

Om **telefonering** henviste arresthuset til husordenen hvoraf bl.a. fremgår at afsonere har mulighed for at telefonere, men at det dog kan nægtes hvis det ikke er praktisk muligt, eller hvis det strider mod orden og sikkerhed. Som udgangspunkt skal den indsatte selv betale.

Jeg bemærkede ikke hvor telefonen er placeret.

Jeg beder arresthuset om at oplyse herom. Jeg beder tillige arresthuset om at uddybe hvordan telefonordningen administreres.

Selv om straffuldbyrdelseslovens § 57 kun gælder for afsonere, beder jeg tillige arresthuset om at oplyse om varetægtsarrestanters adgang til at telefonere.

I forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Tórshavn har direktoratet udtalt at det i husordenen (for dette arresthus) burde ”præciseres, i hvilket omfang reglen [om afsoneres adgang til at telefonere; min tilføjelse] gælder for varetægtsarrestanter”.

Jeg beder i lyset heraf Arresthuset i Vordingborg om at overveje i husordenen at oplyse om varetægtsarrestanters adgang til at telefonere, og jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Om **aviser** oplyste arresthuset at det dagligt modtager Kristeligt Dagblad og herudover lokale ugeaviser der alle lægges til de indsatte. Under inspektionen oplyste arresthuset at alle kriminalforsor-

gens institutioner gratis modtager Kristeligt Dagblad, og at det er baggrunden for at det er den avis som arresthuset holder. Personalet køber herudover aviser for de indsatte.

Direktoratet har bl.a. i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Hillerød udtalt at institutionerne efter straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 1, har pligt til at stille aviser gratis til rådighed for de indsatte (afsonere) ”ved eksempelvis at abonnere på en eller flere aviser til brug i hver afdeling”. Selv om der ikke er en tilsvarende pligt i bekendtgørelsen om ophold i varetægtsfængsel, finder direktoratet at ”varetægtsarrestanter bør have adgang til gratis aviser på samme måde som afsonere har det”.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om det har været overvejet at holde en anden avis som supplement til Kristeligt Dagblad, herunder om der er fremkommet anmodninger herom fra de indsatte side.

Om udenlandske indsatte adgang til aviser og bøger mv. på deres eget sprog har arresthuset oplyst at udenlandske indsatte kan rette henvendelse til personalet der vil være behjælpelige med at skaffe ønskede aviser. Med hensyn til bøger og tidsskrifter mv. har arresthuset oplyst at arresthuset hver uge får besøg af en bibliotekar der er de indsatte behjælpelige med at fremskaffe bøger mv. på deres eget sprog.

Direktoratet har tidligere i forbindelse med inspektion udtalt sig om den måde hvorpå de pågældende institutioner har forholdt sig til bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, og for så vidt angår adgangen til udenlandske aviser er det indgået i bedømmelsen heraf hvor stort et antal udlændinge de pågældende institutioner har. For institutioner hvor andelen af udlændinge til stadighed er stort, har direktoratet fundet at institutionen har pligt til abonnere på aviser på hovedsprogene. I sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Hillerød udtalte direktoratet således:

” ...

Arresthuset oplyste endvidere, at de ved næstkommende møde med biblioteket vil forsøge at etablere en ordning, hvor der dagligt leveres i hvert fald en engelsk avis til arresthuset. Arresthuset overvejer endvidere muligheden for at modtage gratisavisen URBAN, som udkommer på engelsk.

Direktoratet skal udtale følgende:

Som nævnt ovenfor er spørgsmålet om aviser reguleret i straffuldbyrdelseslovens § 58. For så vidt angår udenlandske indsatte fremgår det af de specielle bemærkninger til lovforslagets § 58, at formålet med bestemmelsen er at understrege, at det for udenlandske indsatte er af væsentlig betydning at kunne holde sig orienteret om samfundsforhold i deres eget land og på deres eget sprog. Med formuleringen 'så vidt muligt' i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, er det forudsat, at der er økonomiske grænser for institutionens pligt til at gennemføre denne ret.

I 2001 udgjorde andelen af udenlandske indsatte i arresthuset i Hillerød 23,7 %. Til sammenligning udgør andelen af udenlandske indsatte i alle landets arresthuse i gennemsnit 13,9 %. På baggrund heraf, og under hensyn til at arresthuset har indsatte af meget forskellige nationaliteter, er det direktoratets opfattelse, at der skal findes 2-3 aviser på hovedsprogene engelsk, fransk eller tysk i arresthuset. Direktoratet tager til efterretning, at arresthuset i stedet for at abonnere på udenlandske aviser forsøger at etablere en ordning med det lokale bibliotek om levering af aviser på hovedsprogene.

Direktoratet har bedt arresthuset om en orientering om resultatet af mødet med biblioteket.”

I Arresthuset i Haderslev hvor det blev oplyst at knap 20% af arresthusets belæg til stadighed er udlændinge, fandt direktoratet at arresthuset levede op til forpligtelsen i § 58, stk. 3, ved indgåelse af en aftale med det lokale bibliotek om en gang ugentligt at modtage (gratis) tyske og engelske aviser som tilgår biblioteket. Jeg meddelte at jeg tog det oplyste til efterretning og ikke foretog mig mere vedrørende udenlandske indsattes adgang til aviser, tidsskrifter og bøger mv. i dette arresthus.

I sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Ringsted hvor antallet af udlændinge udgjorde 15,8% af det samlede belæg i 2001, anmodede direktoratet arresthuset om at overveje hvorledes arresthuset i højere grad kunne leve op til forpligtelsen i straffuldbyrdelseslovens § 58, stk. 3, ved eksempelvis at indlede et samarbejde med det lokale bibliotek om fremsendelse af bibliotekets fremmedsprogede aviser fra den foregående uge.

Jeg beder arresthuset om at oplyse andelen af udlændinge i Arresthuset i Vordingborg og i lyset heraf oplyse hvad det ovenfor anførte giver arresthuset anledning til med hensyn til de udenlandske indsattes adgang til aviser på fremmedsprog.

Med hensyn til bøger mv. har jeg noteret mig at de indsatte kan bestille bøger på fremmedsprog gennem bibliotekaren der kommer i arresthuset en gang om ugen. Jeg beder arresthuset om at oplyse om der er bøger på fremmedsprog blandt de bøger som findes i arresthusets bogskab.

Om **kølemulighed** henviste arresthuset til husordenen hvoraf fremgår at der på gangen er et køleskab til fri afbenyttelse. Der er (så jeg under inspektionen) tale om et stort køleskab som er placeret i stueetagen.

Talsmanden fremsatte på de indsattes vegne ønske om et (lille) køleskab til de otte indsatte på 1. sal. Arresthuset mener ikke at der grund til at indkøbe yderligere et køleskab da der er rigelig plads i det køleskab som arresthuset allerede har (til arresthusets 15 indsatte).

Jeg foretager mig på denne baggrund ikke mere vedrørende dette forhold.

Om **radio/cd** henviste arresthuset ligeledes til husordenen hvoraf fremgår at radio med cd-afspiller er celleinventar.

Med hensyn til nyt **informationsmateriale** modtog jeg ud over husordenen (som ikke angiver hvornår den er udstedt) bl.a. en (udateret) liste over genstande der kan udleveres ved indsættelsen. Det fremgår heraf bl.a. at det er tilladt de indsatte at medbringe PlayStation og video der for den indsatte egen regning skal gennemses af en forhandler som arresthuset henviser til.

Jeg modtog tillige bestemmelser om delegation (i form af print uden dato og underskrifter). Jeg går ud fra at de er gældende, og at der på originalen er sat dato og underskrift.

Efter min opfattelse bør alle de regler mv. som arresthuset udfærdiger, herunder husordenen, angive hvornår de er udstedt. Jeg går ud fra at arresthuset fremover vil sørge for at der sker en sådan angivelse.

4. Andre forhold

4.1. Sygedusør

Talsmanden klagede over at der ikke udbetales sygedusør ved indsættelsen hvis den indsatte er syg. Ledelsen bekræftede dette og oplyste at udbetaling af sygedusør er betinget af at den indsatte har været i arbejde i arresthuset. Der kan dog udbetales socialt betinget sygedusør hvis den indsatte ikke kan arbejde.

Efter § 14, stk. 1, i beskæftigelsesbekendtgørelsen (nr. 372 af 17. maj 2001) udbetales der sygevederlag til indsatte der er ”fraværende fra beskæftigelsen” på grund af sygdom. Der er ikke i bekendtgørelsen eller den tilknyttede vejledning anført noget om udbetaling af sygedusør til indsatte der (endnu) ikke har været i beskæftigelse i institutionen.

Jeg beder om direktoratets bemærkninger til dette spørgsmål.

4.2. Køkkenfaciliteter og -redskaber

Det er tilladt de indsatte at lave mad i arresthusets køkken. Det blev oplyst under inspektionen at der er tale om at de indsatte enkeltvis kan lave mad til sig selv, dog tillades det indimellem at to indsatte er der samtidig. Ifølge husordenen kan der ”max.” være to ad gangen. Alle køkkenredskaber mv. er låst inde.

Talsmanden fremsatte ønske om indkøb af forskellige køkkenredskaber, som f.eks. håndmikser, piskeris, kartoffelskræller mv. Arrestforvareren noterede ønskerne ned.

Jeg går ud fra at arresthuset har taget stilling til de indsattes ønsker, og beder om underretning herom.

4.3. Besøgslokale

Jeg besigtigede arresthusets besøgsrum der indeholder en almindelig sofa, en lænestol og et stort lyst træbord som der er ridset en del i. Lampen over sofabordet er skæv efter slag. På væggen hænger et enkelt billede. Der er ingen gardiner, men heller ingen indkigsmulighed. Bortset fra ridserne i bordet og den skæve lampe var rummet rimeligt pænt.

Der var ingen kondomer i rummet. Det blev oplyst at det skyldes risikoen for at de anvendes til indsmugling, herunder når lokalet anvendes som almindelig celle ved overbelægning. Der var heller ingen lagner. Personalet udleverer efter anmodning kondomer og lagner.

Jeg har tidligere udtalt at kondomer efter min opfattelse bør være umiddelbart tilgængelige i besøgslokalet således at de indsatte ikke er nødt til at kontakte personalet for at få kondomer.

Uanset det oplyste fra arresthuset om indsmuglingsrisikoen fastholder jeg denne opfattelse. Jeg henstiller derfor til arresthuset at sørge for at kondomer er umiddelbart tilgængelige, eventuelt i begrænset omfang således at det tjekkes forud for besøg at der er kondom(er) i rummet. Jeg anbefaler samtidig at kondomer og lagner – af diskretionshensyn – placeres i et skab på væggen. Det bemærkes at arresthuset kan fjerne kondomerne når rummet anvendes som almindelig celle ved overbelægning. Jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling.

4.4. Lægebetjening

Jeg besigtigede tillige lægeværelset, og i den forbindelse spurgte jeg til lægebetjeningen. Arresthuset oplyste at lægen kun kommer en gang hver 14. dag hvilket er utilfredsstillende. Det har imidlertid ikke været muligt at ansætte en læge som kan komme en gang om ugen som det ellers er normalt i arresthusene, og direktoratet har derfor accepteret ansættelse på dette grundlag. Lægen betjener tillige Arresthuset i Nakskov og er tilknyttet Narkorådgivningen. På tidspunktet for inspektio-

nen var lægen på ferie hvilket gav en del problemer idet der ikke var nogen ferie-afløser.

Arresthuset nævnte i den forbindelse at det skal afklares hvorvidt embedslægen er til rådighed for arresthuset. Det skyldes at vagtlægerne har sagt at de ikke er til rådighed for arresthusets indsatte.

Jeg forstår det sådan at vagtlægerne har afvist at komme på lægebesøg til de indsatte i arresthuset, men ikke har afvist at undersøge indsatte som transporteres til vagtlægebesøg i lægevagten.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om der er sket en sådan afklaring.

På mit spørgsmål herom blev det oplyst at arresthuset har store medicinudgifter.

Ligeledes på mit spørgsmål herom oplyste arresthuset at der kan være problemer med at få indsatte indlagt på Psykiatrisk Afdeling på Amtshospitalet i Vordingborg, men samarbejdet med hospitalet fungerer ellers tilfredsstillende. En af arresthusets funktionærer har fulgt arbejdet på hospitalet i en uge, og det er meningen at en ansat derfra senere skal være i arresthuset i en uge. Der er sket surrogat-fængsling på hospitalet.

4.5. Grill i gården

Arresthuset har, som nævnt under pkt. 2.2., købt en grill til brug for de indsatte. Talsmanden klagede over at kun én indsat (ad gangen) må grille i gården. Den indsatte griller så for de andre der måtte ønske det. Arresthuset bekræftede at det forholder sig sådan og oplyste at ordningen er begrundet i sikkerhedsmæssige forhold. Jeg forstår at ordningen fungerer på den måde at de indsatte indtager maden på deres celler.

Jeg beder arresthuset om at oplyse om denne forståelse er korrekt.

Som nævnt ovenfor under pkt. 2.3. om fællesskab er det i pkt. 11 i fællesskabsvejledningen anført at der i sommerhalvåret i det omfang gårdtursarealerne giver mulighed herfor, bør være ”mulighed for uden for gårdturstiden at anvende disse til ... fællesarrangementer med spisning osv.”.

Jeg beder i lyset heraf arresthuset om at overveje mulighederne for fællesspisning i gården efter tilberedningen af maden (f.eks. således at maden tilberedes på grillen i den ene gård, men indtages i den anden gård). Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

4.6. Rensevæske

Under rundgangen bemærkede jeg at der ingen steder var opsat renevæske og vejledning i brugen heraf.

Det er beklageligt. Jeg henstiller til arresthuset at opsætte renevæske og vejledning i brugen heraf på toilet- eller baderum. Jeg beder om underretning når det er sket.

4.7. Talsmandsordning

Under min samtale med talsmanden oplyste han på forespørgsel at han kun må tale med de indsatte under gårdtur, men at ikke alle benytter sig af muligheden for gårdtur. Forud for mit besøg havde han dog ”været rundt til de fleste indsatte”.

Ledelsen oplyste at talsmandsordningen var ny. Talsmanden må tale med dem han vil, men han må ikke færdes frit i arresthuset. På forespørgsel oplyste arresthuset at arresthuset endnu ikke har udfærdiget regler om talsmandsvirksomheden.

Jeg har noteret mig at talsmanden kan tale med alle de indsatte – hvilket jeg forstår sådan at indsatte der ønsker at tale med talsmanden, kan få besøg af talsmanden på cellen eller kan besøge ham på hans celle.

Idet det fremgår af § 8, stk. 1, i talsmandsbekendtgørelsen (nr. 369 af 17. maj 2001) at institutionerne (uanset om der er en talsmandsordning eller ej) skal fastsætte regler om talsmandsvirksomheden, herunder seks nærmere angivne forhold (regler som direktoratet i skrivelse nr. 74 af 16. maj 2001 om talsmandsbekendtgørelsen forudsatte var fastsat inden bekendtgørelsens ikrafttræden den 1. juli 2001), går jeg ud fra at sådanne regler snarest vil blive udfærdiget. Jeg beder arresthuset om at underrette mig når reglerne er udfærdiget (ved fremsendelse af en kopi heraf).

5. Rapportgennemgang

Jeg anmodede om arresthusets seneste 10 disciplinærsager forud for den 16. august 2002, dog ikke sager hvori arresthusets afgørelse var truffet før den 1. august 2001. Min anmodning omfattede både sager der var behandlet efter § 6 og § 7 i disciplinærstrafbekendtgørelsen.

Jeg modtog herefter tre sager som alle er forhørssager. Det blev under opfølgingsinspektionen oplyst at arresthuset har meget få disciplinærsager. De tre forhør er afholdt den 23. oktober, 6. november og 17. december 2001. De er udfærdiget på standardblanketter til indføjelse og afkrydsning.

Jeg går ud fra at standardblanketten er udfærdiget af arresthuset, men beder om oplysning herom.

Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Jeg har også været opmærksom på spørgsmålet om overholdelse af notatpligt. Selv om min undersøgelse alene har omfattet tre sager, og det derfor ikke er muligt for mig at udlede om fejl ved behandlingen af sagerne er enkeltstående fejl eller mere generelle fejl, har undersøgelsen koncentreret sig om hvorvidt der i sagerne er

gennemgående fejl. Enkeltstående fejl i sagerne er derfor som udgangspunkt ikke omtalt. Til arresthusets orientering vedlægger jeg en udskrift af afsnittet om rapportgennemgangen i sagen vedrørende min inspektion af Arresthuset i Kolding som omfattede en fuldstændig gennemgang af disciplinærsager som var behandlet efter ikrafttrædelsen (den 1. juli 2001) af straffuldbyrdelsesloven.

5.1. Lidt om sagerne

Alle tre sager vedrører afsonere. To af de tre sager vedrører fund af mobiltelefon og den sidste sag udeblivelse (for sen tilbagekomst) fra udgang. I det ene af de to tilfælde vedrørende fund af mobiltelefon blev den indsatte overført til andet arresthus, og telefonen blev konfiskeret, mens den indsatte i det andet tilfælde blev ikendt en bøde på 100 kr. Det fremgår af oplysningerne i førstnævnte tilfælde at den indsatte tidligere havde været i besiddelse af en mobiltelefon hvilket jeg går ud fra er baggrunden for det forskellige udfald af de to sager. Det fremgår tillige af denne sag at forhørslederen trods indsattes forklaring om at telefonen tilhørte en anden som han dog ikke ville oplyse navnet på, lagde til grund at den tilhørte ham idet han havde været på udgang. I den sidste sag skete der tilbagekaldelse af udgangstilladelsen.

5.2. Retsgrundlag

Reglerne om anvendelse af disciplinærstraf over for afsonere findes i straffuldbyrdelseslovens kapitel 11 (§§ 67ff). Efter lovens § 70, stk. 3, og § 72 fastsætter justitsministeren nærmere regler om henholdsvis udståelse af strafcelle og behandlingen af disciplinærsager. Sådanne bestemmelser er fastsat i bekendtgørelse nr. 385 af 17. maj 2001 om udståelse af strafcelle, anvendelse af forhørselle og behandlingen af disciplinærsager i fængsler og arresthuse (disciplinærstrafbekendtgørelsen).

(For så vidt angår varetægtsarrestanter findes hjemlen til ikendelse af disciplinærstraf i retsplejelovens § 775, stk. 1, men ellers finder reglerne for afsonere i straf-

fuldbyrdsloven og disciplinærstrafbekendtgørelsen tilsvarende anvendelse, dog således at varetægtsarrestanter højst kan ikendes strafcelle i to uger, jf. disciplinærstrafbekendtgørelsens § 1, stk. 2. Der er imidlertid som nævnt ikke tale om varetægtsarrestanter i nogle af de 3 konkrete tilfælde).

Direktoratet har i forlængelse af disse regler udstedt en vejledning om behandlingen af sager om disciplinærstraf, konfiskation og modregning af erstatningsbeløb (disciplinærstrafvejledningen). På tidspunktet for behandlingen af de konkrete sager som min undersøgelse omfatter, gjaldt vejledning nr. 91 af 16. maj 2001 (som nu er erstattet af vejledning nr. 70 af 5. juli 2002).

De gældende regler er i alt væsentligt en videreførsel af de regler der gjaldt før straffuldbyrdslovens ikrafttræden.

De regler der gælder for behandling af disciplinærsager, finder også anvendelse i tilfælde hvor der anvendes andre reaktioner end disciplinærstraf, jf. vejledningens pkt. 11, 3. afsnit (der ikke genfindes i den nye vejledning). Den sag hvori der blev truffet afgørelse om tilbagekaldelse af udgang, indgår derfor også i gennemgangen nedenfor.

5.3. Sagsbehandlingsregler

§§ 7 og 8 i disciplinærstrafbekendtgørelsen har følgende indhold:

”§ 7. I andre disciplinærsager skal den indsatte gøres bekendt med, hvad der er indberettet, og i hovedtræk orienteres om, hvad der måtte være fremkommet under eventuelle afhøringer. Den indsatte skal have adgang til at udtale sig i sagen.

Stk. 2. Afgørelsen skal træffes, mens den indsatte er til stede.

Stk. 3. Alle afhøringer skal overværes af en af institutionens ansatte.

Stk. 4. Ved forhørets begyndelse skal den indsatte orienteres om sine rettigheder i forbindelse med sagens behandling, herunder

- 1) retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre, jf. forvaltningslovens § 8,

- 2) retten til aktindsigt i de dokumenter, der ligger til grund for forhøret, jf. forvaltningslovens kapitel 4,
  - 3) retten til at udtale sig, før der træffes afgørelse, og at dette ikke medfører nogen pligt for den indsatte til at udtale sig,
  - 4) retten til ikke at godkende gengivelsen af sin forklaring, jf. § 8, stk. 5, 5. pkt., og
  - 5) retten til efter anmodning at få udleveret en kopi af det i medfør af § 8 udarbejdede notat, jf. § 9
- Stk. 5.* Hvis den indsatte ikke ønsker at være til stede, kan disciplinærsagen gennemføres uden den pågældendes tilstedeværelse. § 6, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 8. Der skal gøres notat om disciplinærsagens behandling i en særlig protokol.

Stk. 2. Notatet skal indeholde

- 1) en gengivelse af, hvad der er indberettet,
- 2) oplysning om, hvilke bestemmelser der er overtrådt,
- 3) oplysning om afgørelsen,
- 4) oplysning om dato og klokkeslæt for, hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte,
- 5) oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren, og
- 6) oplysning om, hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbyrdelseslovens § 111, stk. 2.

Stk. 3. Hvis der er tale om en afgørelse, der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal notatet desuden indeholde oplysning om, at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse.

Stk. 4. Ved behandling af disciplinærsager efter § 6 skal det udover det i stk. 2 nævnte fremgå af notatet, at den indsatte skriftligt er underrettet om, hvilken afgørelse institutionen agter at træffe, og at den pågældende har adgang til at udtale sig, jf. § 6, stk. 2.

Stk. 5. Ved behandling af disciplinærsager efter § 7 skal notatet udover det i stk. 2 nævnte indeholde en gengivelse af de afgivne forklaringer, som skal protokolleres, mens den, der afgiver forklaring, er til stede. Notatet skal endvidere indeholde nærmere oplysning om, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet. Videre skal notatet indeholde oplysninger om eventuelle begrænsninger i retten til på ethvert tidspunkt af sagens behandling at lade sig bistå af andre og i retten til aktindsigt, jf. § 7, stk. 4, nr. 1 og 2. Endelig skal notatet indeholde en begrundelse, der opfylder kravene i forvaltningslovens § 24. Notatet skal søges affattet sådan, at det kan godkendes af den pågældende. Det skal fremgå af notatet, om den indsatte har godkendt det. Hvis den indsatte ikke har ønsket at være til stede under forhøret, skal dette endvidere fremgå af notatet.”

5.4. Forhørsvidner

Det skal af forhørsprotokollen fremgå hvem der har fungeret som vidne, jf. disciplinærstrafvejledningens pkt. 10, 6. afsnit. Den der har indberettet det disciplinære forhold, og andre der har været involveret i forholdet, må ifølge vejledningens pkt. 8 ikke fungere som vidne i sagen. Er der ikke andre personalemedlemmer til stede, bør forhøret udsættes, medmindre den indsatte ønsker forhøret gennemført, eller særlige omstændigheder taler imod en udsættelse af forhøret.

Vidnet var i et tilfælde den samme som indberettede forholdet, og i et andet tilfælde en af dem der er nævnt i den underliggende rapport som tilstedeværende personale og dermed var ”involveret i forholdet”. Der er ikke oplysninger om at den indsatte ønskede forhøret gennemført trods dette personsammenfald, eller at særlige omstændigheder talte imod en udsættelse af forhøret.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på de nævnte bestemmelser i vejledningen.

5.5. Protokollen

Nærmere regler om den særlige protokol som skal anvendes, findes i disciplinærstrafvejledningens pkt. 10. Heraf fremgår det at kravet om en særlig protokol kan opfyldes ved anvendelse af ringbind under forudsætning af at der sker fortløbende sidenummerering ”således at de enkelte ark papir nummereres med en talrække, der fortsættes, når der indsættes nye rapporter i ringbindet. Hvis en anden nummeringsmetode anvendes, skal den sikre, at det kan konstateres, at der ikke er tilføjet eller fjernet sider i protokollen.”

Hvis en side ikke udfyldes helt, skal det ifølge vejledningen markeres med en lodret streg fra sidste sætning og siden ud med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er tilføjet noget til et færdigt notat.

Der er, som tidligere nævnt, anvendt standardblanketter, og det fremgår at blanketterne er indsat i ringbind. Blanketten fylder flere sider. Den slutter nederst på en side 4, men der er ”huller” i teksten indimellem. Der er ingen fortløbende paginering, og der er ingen markering ved hullerne.

Det er beklageligt at kravet om fortløbende paginering ikke er overholdt.

Da kravet om en lodret streg fra sidste side og ud hvis siden ikke er helt udfyldt, skal ske med henblik på at sikre at det kan konstateres at der ikke efterfølgende er tilføjet noget til et færdigt notat,

må dette krav efter min opfattelse også gælde ved huller i en (standard)tekst. Der må således efter min opfattelse også ske markering hvis der opstår huller inde i teksten. Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom herpå.

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal notatet bl.a. indeholde oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er meddelt den indsatte (nr. 4). Datoen for afgørelsen er anført i alle tilfælde. Klokkeslættet er derimod ikke angivet i noget tilfælde.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på kravet om angivelse af klokkeslæt – som f.eks. kan tilføjes standardsætningen om at forhøret er slut, nederst på sidste side.

Efter disciplinærstrafvejledningens pkt. 10 skal dato for indberetningen tydeligt fremgå af protokollen. I standardteksten er der en sætning herom til indsættelse af datoen for indberetningen, men den er ikke angivet i nogen af de tre tilfælde. Rapporten er vedlagt (vedhæftet).

Selv om rapporten er vedhæftet, skal datoen for indberetningen noteres i selve forhørsnotatet. Det er beklageligt at det ikke er sket.

Det fremgår tillige af vejledningen at det med angivelse af navn og titel bl.a. skal fremgå hvem der har været vidne til forhøret. Navnet – dog kun fornavnet i to tilfælde – er anført, men ikke titlen.

Det er beklageligt.

Jeg beder direktoratet om at udtale sig om det forhold at der (i to tilfælde) alene er anvendt fornavn.

Efter vejledningens pkt. 10 skal vidnets godkendelse af protokollens indhold endvidere fremgå af protokollen, f.eks. ved at vidnet underskriver protokollen. Vidnet har i kun i et tilfælde underskrevet protokollen (med sit fornavn), mens vidnets navn i de to andre tilfælde er indføjet maskinelt. Vidnets identitet fremgår i disse to sager, men ikke vidnets godkendelse af protokollens indhold.

Jeg går ud fra at arresthuset fremover er opmærksom på kravet om vidnets godkendelse.

5.6. Begrundelse

Efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal notatet (som det fremgår af citatet af bestemmelsen under pkt. 4.3.) bl.a. indeholde oplysning om hvilke bestemmelser der er overtrådt (nr. 2), og oplysning om afgørelsen (nr. 3).

Retsgrundlaget er i de anvendte standardblanketter anført i et afsnit efter notat om de(t) faktiske forhold som den indsatte anses for skyldig i. Det er anført at den indsatte ”[i] henhold til lov om fuldbyrdelse af straf jfr. § 67 nedennævnte med x afmærkede §§’er [hvorefter følger en opremsning til afkrydsning af bestemmelserne i straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 2, 4 og 6, og straffuldbyrdelseslovens §§ 32, 46, 51 og 55 med angivelse i parentes af hvad de vedrører; min bemærkning] ikendes en disciplinærstraf i henhold til § 68 af : [hvorefter følger en opremsning til afkrydsning af om der er tale om straffuldbyrdelse, bøde, advarsel, erstatning, andre reaktioner eller frakendelse af udgang (med henvisning til straffuldbyrdelseslovens §§ 48, 49 og 50), og om der er lagt vægt på formildende eller skærpende omstændigheder ved strafudmålingen]”. Trods formuleringen ”i henhold til” første gang i citatet ovenfor forstår jeg at første afsnit og de dér opremsede bestemmelser tilsigter at angive de bestemmelser der er anset for overtrådt, mens ”i henhold til § 68” omfatter hjemlen for reaktionen.

Da ”i henhold til” i relation til retsregler normalt anvendes til angivelse af hjemmelsgrundlaget for en truffen afgørelse (som det er sket ved anvendelsen af dette udtryk i den sidste del af sidste side i

paradigmaet), vil det efter min opfattelse være rigtigst at erstatte dette udtryk i den første del af sidste side i paradigmaet med et ordvalg der (mere præcist) angiver at afsnittet vedrører den bestemmelse der anses for overtrådt. Det kan f.eks. ske ved formuleringen at (det findes godtgjort at) den indsatte "har overtrådt [bestemmelse]" eller lignende formulering. Jeg henstiller på denne baggrund at det fortrykte paradigma ændres i overensstemmelse hermed, og jeg beder om underretning om hvad der sker i den anledning.

For så vidt angår de bestemmelser der anses for overtrådt, fremgår det af disciplinærstrafvejledningens pkt. 9, fjerde pind, at det skal angives med "loven, bekendtgørelsen og/eller den interne regel samt ved præcis angivelse af paragraf, stykke, nummer eller litra".

Der er under den del af paradigmaet der vedrører de overtrådte bestemmelser, bl.a. henvist til straffuldbyrdelseslovens § 67, stk. 2, 4 og 6. Stk. 4 og 6 er opdelt i underpunkter med særskilte angivelser i parentes.

Straffuldbyrdelseslovens § 67 indeholder kun ét stykke, men det er opdelt i flere undernumre (seks i alt). Det er derfor forkert at henvise til et stykke.

Bortset fra bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 67, nr. 2, der indeholder såvel et gerningsindhold som kan overtrædes, som hjemmelsgrundlag for ikendelse af disciplinærstraf herfor, indeholder straffuldbyrdelseslovens § 67 ikke bestemmelser der kan overtrædes. Det er derfor forkert at henvise hertil i forbindelse med angivelse af retsgrundlaget for så vidt angår den overtrådte bestemmelse.

I begge sagerne om besiddelse af mobiltelefoner er der henvist til (sat kryds ved) straffuldbyrdelseslovens § 67, "stk. 6 (uretmæssig dispositioner over genstande og penge), jfr." og herefter er indføjet "Arresthusets regler. (genstandliste)" i det ene tilfælde og "Mobiltlf." i det andet tilfælde.

Henvisningen til den interne regel er i hvert fald i det sidstnævnte tilfælde ikke tilstrækkelig. Da det følger direkte af genstandsbekendtgørelsens (bekendtgørelse nr. 370 af 17. maj 2001) § 2, stk. 1, nr. 11, at det ikke er tilladt at være i besiddelse af mobiltelefon, bør der i øvrigt henvises til denne bestemmelse i sager om besiddelse af mobiltelefon (i stedet for til arresthusets regler).

I sagen om tilbagekaldelse af udgang er der henvist til straffuldbyrdelseslovens § 46, jf. § 48, § 49 og § 50 (alle fortrykte). Der er ingen tilføjelser.

Bortset fra § 48, stk. 1, der angiver at tilladelse til udgang betinges af at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen, kan ingen af de nævnte bestemmelser (i sig selv) overtrædes. Det er derfor forkert at henvise hertil i forbindelse med angivelse af de overtrådte bestemmelser. (Hvis der i konkrete tilfælde er tale om overtrædelse af vilkår som er fastsat i medfør af lovens § 48, stk. 2, eller udgangsbekendtgørelsens § 12, må det udtrykkeligt anføres).

Ud over oplysning om den overtrådte bestemmelse skal begrundelsen indeholde oplysning om den afgørelse der træffes i anledning af det disciplinære forhold. Ifølge vejledningens pkt. 9, femte pind, skal der angives en præcis hjemmel for den reaktion som disciplinærsagen resulterer i.

Straffuldbyrdelseslovens § 68 som arresthuset har henvist til, indeholder ikke hjemmel for ikendelse af disciplinærstraf, men den angiver de enkelte former for disciplinærstraffe der kan finde anvendelse. Hjemmelsgrundlaget for ikendelse af disciplinærstraf findes i straffuldbyrdelseslovens § 67.

Når der anvendes disciplinærstraf, skal der derfor under den del der vedrører afgørelsen, ikke kun henvises til straffuldbyrdelseslovens § 68, men tillige til den relevante bestemmelse i § 67. Der skal herudover tillige henvises til enten § 69 eller § 70 alt efter om der er tale om bøde eller strafcelle, jf. pkt. 8.1.9.3. i sagen vedrø-

rende min inspektion af Arresthuset i Kolding. Disse bestemmelser kan indføres i standardteksten.

I den sag hvori der blev ikendt en disciplinærstraf, burde der således i afsnittet om ikendelse af disciplinærstraffen (i stedet for i afsnittet vedrørende de overtrådte bestemmelser) have været henvist til den relevante bestemmelse i straffuldbyrdelseslovens § 67 og til lovens § 69, stk. 1, da der var tale om anvendelse af en bøde. Da det, som tidligere nævnt, fremgår direkte af genstandsbekendtgørelsen § 2, stk. 1, nr. 11, at det ikke er tilladt at være i besiddelse af mobiltelefon, er den relevante bestemmelse i § 67 ikke nr. 6 som arresthuset har henvist til (under overtrådte bestemmelser), men nr. 5 der vedrører overtrædelse af regler fastsat af justitsministeren.

Hvis der anvendes en anden reaktion end disciplinærstraf, skal der ikke (indledningsvis) henvises til straffuldbyrdelseslovens bestemmelser om anvendelse af disciplinærstraf (herunder § 68). Der skal i stedet henvises til den bestemmelse der er hjemlen for reaktionen i det konkrete tilfælde.

Det er således en fejl at der i sagerne vedrørende overførsel til andet arresthus og tilbagekaldelse af udgang (tillige) er henvist til straffuldbyrdelseslovens § 68.

I sagen med tilbagekaldelse af udgang (forhør den 13. december 2001) er der (foruden til straffuldbyrdelseslovens § 68) henvist til lovens § 48 (uden stykke), § 49 (uden nummerangivelse) og § 50. Ved tilbagekaldelse af udgang er det (kun) bestemmelsen i lovens § 49, nr. 1 eller 2, der er relevant, og det må angives hvilke af disse bestemmelser der i det konkrete tilfælde har været anvendt, for at henvisningen er helt præcis.

Henvisningen til reglerne om tilbagekaldelse af udgang i den konkrete sag herom er således ikke præcis.

I sagen med overførsel til andet arresthus (forhør den 23. oktober 2001) er der ingen henvisning til den bestemmelse som afgørelsen om overførsel blev truffet efter.

Det er en fejl. Jeg beder i øvrigt arresthuset om at oplyse det retlige grundlag for overførslen.

5.7. Vejledning om domstolsprøvelse

I den ene sag vedrørende besiddelse af mobiltelefon skete der som nævnt konfiskation af telefonen (forhør af 23. oktober 2001). Der er henvist til § 73 uden stykkeangivelse, men det fremgår af forhørsnotatet at forhørslederen lagde til grund at telefonen tilhørte indsatte (trods dennes benægtelse heraf). Der er derfor tale om konfiskation efter § 73, stk. 1.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 112 kan der ske domstolsprøvelse af endelige administrative afgørelser i nærmere angivne tilfælde, herunder ved afgørelser efter § 73 om konfiskation af genstande eller penge ”hvis værdi overstiger det almindelige vederlag, der udbetales indsatte for en uges beskæftigelse” (nr. 4). I beskæftigelsesbekendtgørelsen (nr. 372 af 17. maj 2001) er bestemmelser om vederlag til de indsatte der efter bekendtgørelsens § 27 fastsættes i en bekendtgørelse om satter for vederlag til de indsatte og reguleres en gang årligt. På tidspunktet for afgørelsen i den konkrete sag gjaldt bekendtgørelse nr. 373 af 17. maj 2001.

Hvis der er tale om en afgørelse der er omfattet af straffuldbyrdelseslovens § 112, skal forhørsnotatet efter disciplinærstrafbekendtgørelsens § 8, stk. 3, indeholde oplysning om at den indsatte er orienteret om muligheden for at kræve den endelige administrative afgørelse indbragt for retten til prøvelse. Der er ikke et sådant notat i den konkrete sag.

Jeg er ikke bekendt med værdien af den telefon der blev konfiskeret – og kan dermed ikke tage stilling til om der skulle have været vejledt om adgangen til domstolsprøvelse.

Jeg beder arresthuset om en udtalelse vedrørende dette forhold.

Jeg henleder i øvrigt arresthusets opmærksomhed på at direktoratet i Klientsystemet har udfærdiget et paradigma som kan bruges ved behandlingen af disciplinærsager.

6. Opfølgning

Jeg beder om at arresthuset sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

7. Underretning

Denne rapport sendes til arresthuset, politimesteren, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lenart Frandsen
Inspektionschef